Barokne večeri u Varaždinu

Tot, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:345270

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MONIKA TOT

BAROKNE VEČERI U VARAŽDINU

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MONIKA TOT

BAROKNE VEČERI U VARAŽDINU

Završni rad

Status: redovita studentica

Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Kulturna povijest Hrvatske

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: povijest

Znanstvena grana: hrvatska i svjetska ranonovovjekovna povijest

Mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Monika Tot, kandidatkinja za prvostupnicu kulture i turizma izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz nekog necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student:

Monika Tot

U Puli, 29. kolovoza 2018.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Monika Tot, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod naslovom „Barokne večeri u Varaždinu“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst, trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 29. kolovoza 2018.

Potpis:

Monika Tot

SADRŽAJ

1. UVOD 2
2. POVIJEST I SUVREMENOST BAROKNIH VEČERI 3
3. UMJETNIČKI DOPRINOSI 4
3.1. Istraživači i utemeljitelji 4
3.2. Glazbeni pedagozi 5
3.3. Varaždinci koji su pridonijeli baroknim večerima 5
3.4. Poznata imena na Varaždinskim baroknim večerima 7
3.5. Prinosi hrvatskih ansambla 8
3.6. Inozemni ansambli 9
4. AUTORI 10
5. POVIJESNE ZNAMENITOSTI KONCERTNIH PROSTORA 11
5.1. Crkva sv. Nikole 11
5.2. Crkva sv. Florijana 13
5.3. Franjevačka crkva i samostan 13
5.4. Gradska vijećnica 13
5.5. HNK Varaždin 14
5.6. Isusovačka crkva i samostan 14
5.7. Stari grad Varaždin 15
5.8. Uršulinska crkva i samostan 16
5.9. Palača Erdödy 16
5.10. Palača Patačić 16
6. DOBITNICI NAGRADE »IVAN LUKAČIĆ« 17
7. PROGRAM ZA 2018. 18
8. KRITIČKI OSVRT NA PROVEDENO ISTRAŽIVANJE 21
9. ZAKLJUČAK 22
10. LITERATURA 23
11. POPIS SLIKA 24
12. SAŽETAK 25
13. SUMMARY 26

1.UVOD

Varaždinske barokne večeri najznačajniji je glazbeni festival koji se održava od 1971., čiji je utemeljitelj bio profesor Vladimir Kranjčević, a glavni dio programa održava se u Varaždinu, gdje grad time pokazuje svoju najveću baroknu raskoš. Pod pokroviteljstvom je predsjednika Republike Hrvatske, a prije 20 godina mu je dodijeljen nacionalni značaj. Posljednjih 11 godina festival svake godine ima zemlju partnera, a 2018., kada će se održati 48. po redu festival, to će biti Japan.

Ovaj rad predstavit će Varaždinske barokne večeri kroz njihovu povijest održavanja, a također ću napisati nešto i o sljedećem festivalu koji će se održati od 21. rujna do 2. listopada 2018. Drugi dio rada predstavit će umjetničke doprinose kroz osobe, grupe, ansamble i ostale bitne stavke koje su pridonijele festivalu. Također nabrojat će se i bitni te najizvođeniji autori festivala abecednim redom prezimena. Sljedeći dio rada spomenut će bitne povijesne znamenitosti koncertnih prostora, gdje ću nabrojati, a i napisati ponešto o svakom prostoru. Još jedan bitan dio festivala je i nagrada »Ivan Lukačić«, gdje će biti spomenuti njezini dobitnici.

Metoda korištena prilikom pisanja ovoga završnog rada bilo je prikupljanje te analiza, čitanje i sintetiziranje prikupljenog i analiziranog. Negativna strana je što o Varaždinskim baroknim večerama postoji samo jedna knjiga izdana 1995., stoga se prilikom istraživanja koristilo njome te drugim prikupljenim materijalima i internetskim stranicama.

2. POVIJEST I SUVREMENOST BAROKNIH VEČERI

Varaždinske barokne večeri održavaju se od 1971., a danas su jedan od najeminentnijih festivala te vrste u svijetu. Međutim ideja o obuhvaćanju glazbe, bogate tradicije u povijesti i kulturi javila se pri proslavi 140 godina Muzičke škole Varaždin pod vodstvom tadašnjeg direktora profesora Marijana Zubera, 1968. Razvijanje i održavanje festivala naveliko je pomoglo i istraživanje akademika Lovre Županovića. Varaždin na taj način prikazuje i bogatu kulturnu te umjetničku baštinu grada, a i sjeverozapadne Hrvatske. Samim osnivanjem festivala niknuli su i novi ansambli, a 1985. uvedena je i nagrada »Ivan Lukačić«, koja se dodjeljuje pojedincima i ansamblima za autentične doprinose, a i posebne te interpretativne i kreativne domete.[1]

Od osnutka Varaždinskih baroknih večeri pa sve do danas izvođena su djela domaće i svjetske glazbe baroka, od solističkih nastupa, komorne glazbe, skladbi za ansamble te do oratorijskih i opernih djela. Samim time obogatio se i glazbeni repertoar i izvođača koji nisu iz grada Varaždina jer su svojim izvedbama baroknih skladbi obogaćivali i vlastite krajeve iz kojih potječu. Neke od istaknutijih izvedbi posljednjih nekoliko godina su zbor Bečkih dječaka 2012., zatim Jordi Savalla te mnogi nastupi španjolskog ansambla Le Tendre Amoura, koji dokazuju da barokna glazba može biti i zabavna i grandiozna.

Varaždinske barokne večeri se skoro već pedesetak godina održavaju u jesen, točnije krajem rujna i početkom listopada. Izvedbe se uglavnom odvijaju u palačama i crkvama, a također i izvan Varaždina. Prve godine osnivanja festivala on je trajao tri dana, međutim, sada je to dvotjedni festival s oko tridesetak koncerata te nekoliko stotina glazbenika, s popratnim programima kao što su izložba cvijeća, predstavljanje mnogobrojnih knjiga te izvrsna gastronomska ponuda. God. 2018. bit će predstavljen novi sadržaj pod nazivom Rock-barok, a u ponudi će biti i barokno pivo. EFFE, punim nazivom Europsko udruženje festivala Varaždinskim baroknim večerama dodijelio je prestižnu oznaku Label 2017.-2018.[2]

[1] Varaždinske barokne večeri, u: *Varaždinske barokne večeri 1971.-2005.*, Astrata Plus (21. kolovoza 2018.)
[2] https://vbv.hr/ (20. kolovoza 2018.)

3. UMJETNIČKI DOPRINOSI

Varaždinskim baroknim večerima pridonijeli su mnogi hrvatski, ali i inozemni umjetnici koji su ih svojim talentom i stvaralaštvom obogatili iz godine u godinu.

3.1. Istraživači i utemeljitelji

Vladimir Kranjčević rodio se u Zagrebu 1936., a diplomirao je glasovir na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Tijekom studija učio je i usavršavao dirigiranje koje je magistrirao 1960. Glazbeni je pedagog i profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, gdje je bio mentor 101 diplomantu. Njegova volonterska djelatnost, kao jednog od začetnika Varaždinskih baroknih večera, iznimna je. Sudjelovao je kao kreator programa, organiziranja i kao dirigent mnogih održanih koncerata. Dobitnik je mnogih priznanja i nagrada, a ističu se nagrade »Milka Trnina«, Nagrada grada Varaždina, nagrade »Ivan Lukačić« i »Jurica Murai« te mnogih drugih.

Dr. Lovro Županović, akademik, skladatelj, muzikolog i profesor rodio se 1925. u Šibeniku, a diplomirao je na Akademiji za glasbo na Odsjeku za kompoziciju. Bio je redoviti profesor Muzičke akademije u Zagrebu. Prvi je potaknuo organiziranje znanstvenih skupova o hrvatskim glazbenicima. Također je jedan od začetnika Varaždinskih baroknih večeri.

Ladislav Šaban rodio se 1918. u Lepoglavi, kao potomak velikog hrvatskog povjesničara Ivana Kukuljevića Sakcinskog. Glasovir je diplomirao na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. God. 1941. počeo je predavati glasovir na srednjoj školi Muzičke akademije. Aktivno se bavio hrvatskom glazbenom baštinom. Glavna tema njegovog muzikološkog djelovanja bile su orgulje. Njegova djela opisana su u 135 stručnih i znanstvenih radova. Do smrti 1985. bio je voditelj Zavoda za muzikološka istraživanja Istraživačkog centra današnje HAZU. Jedan je od osnivača Varaždinskih baroknih večeri.[3]

[3] Fišer, Ernest, Martinčević, Jagoda, Perić – Kempf, Željka, Slunjski, Željko, Weber, Zdenka, Županović, Lovro, *Varaždinske barokne večeri – 25 festivalskih godina*, Varaždin 1995., str. 45.-49.

3.2. Glazbeni pedagozi

Ankica Opolski, rođena je kao jedna od najistaknutijih osobnosti hrvatske pjevačke pedagogije 1913. u Vinkovcima. Daljnje školovanje nastavila je u Zagrebu, gdje je i diplomirala. Uz opće školovanje usavršavala se i u privatnim školama. Afirmirala se kao pjevačica lijepoga i školovanoga glasa, izuzetne muzikalnosti i suptilnosti. Djelovala je u Varaždinu i Šibeniku. Podučavala je i uspješnu i izuzetnu te talentiranu opernu pjevačicu Ružu Pospiš-Baldani. Neka od najvećih imena hrvatske i europske glazbene scene koje je podučavala su također i Vlatka Oršanić, Franjo Petrušanec, Inga Heinl i drugi. Pridonijela je afirmaciji Glazbene škole u Varaždinu i njega kao samoga grada glazbe. Za svoj rad primila je mnoga priznanja, među kojima je i odlikovanje Danice hrvatske u Varaždinu 1993. na Varaždinskim baroknim večerama.

Marijan Zuber rodio se 1913. u Lepoglavi, u obitelji koja se bavila glazbom. Školovao se u Požegi i Zagrebu, a djelovao je u čakovečkoj Preparandiji, gdje je vodio pjevački zbor. God. 1933. upisao je studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U Beč je dospio 1943. kao vojnik i tamo je započela njegova druga velika glazbena škola, operna i koncertna. U Varaždin dolazi 1948., gdje se zaposlio kao profesor u glazbenoj školi. Od 1956. do umirovljenja 1974. njezin je direktor. Pod njegovim vodstvom škola je postala jedna od najuglednijih škola u Hrvatskoj. Bio je organizator mnogih muzičkih seminara, sudjelovao je svojim radom u stručnim časopisima, a posebno se zalagao za unapređenje glazbenog amaterizma u Hrvatskoj. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja. God. 1993. dobio je na Varaždinskim baroknim večerama odlikovanje Danice hrvatske. [4]

3.3.Varaždinci koji su pridonijeli baroknim večerima

Ruža Pospiš Baldani rodila se 1942. u Varaždinskim Toplicama. Prvo glazbeno obrazovanje stekla je u Varaždinu. Nastupajući u Napulju, 1962. započinje svoju međunarodnu karijeru zahvaljujući iznimnom glasu. Nastupala je na najvećim opernim pozornicama svijeta kao što su Scala, Pariška opera, Bečka državna opera, Bavarska, Državna opera München i mnoge druge s najvećim pjevačima svojega žanra, a to su Pavarotti, Carreras, Domingo, Montserrat, Caballe i ostalima. Ostvarila je iznimnu karijeru svojim glasom. Prvakinja je Zagrebačke

[4] Isto, str. 51.- 53.

opere te dobitnica velikih nagrada i priznanja, a neke od njih su »Vladimir Nazor«, »Marijana Radev«, »Milka Trnina« i druge. Proslavila se izvedbom opere Bizetove Carmen. Na kraju 42. Varaždinskih baroknih večeri održan je i koncert u čast njoj i njezinom radu.

Nada Puttar – Gold, umjetnica međunarodnog ugleda, rodila se u Varaždinu 1923. Karijeru je započela svirajući glasovir, zatim je nastavila studij solo pjevanja. Prvi debitantski nastup imala je u Zagrebu 1949. God. 1956. odselila je u Njemačku kao solistica i tamo je djelovala sve do 1965. kad se vratila u Zagreb. Jedna od najvećih pjevačica mezzosoprana, odlične pjevačke tehnike i velike muzikalnosti te baršunastih tonova, s pozornicom se oprostila 1979. Pjevala je gotovo na svim pozornicama svijeta, a 20 godina bila je splitska ljetna ameris. Imala je iznimne nastupe na Varaždinskim baroknim večerama. Vlasnica je nekoliko nagrada »Milka Trnina«, »Vladimir Nazor«, »Ivan Lukačić« i mnoge druge. Preminula je 2017. u Zaboku.

Jurica Murai, jedan od najizrazitijih i najistaknutijih suvremenih hrvatskih pijanista, rodio se 1927. u Varaždinu, gdje je i završio Glazbenu školu. Umjetnik precizne muzikalnosti i istančanog ukusa tehničke dovršenosti, zabilježio je na 25 nosača zvuka. Nastupao je po Europi i Americi. Bio je redoviti sudionik Varaždinskih baroknih večeri, gdje je oduševljavao svojim nastupima. Također je jedan i od utemeljitelja festivala te je nastupao od prvih godina njegovog trajanja. Dobitnik je mnogih nagrada. Preminuo je 1999. U čast njemu održava se i međunarodno natjecanje pijanista Memorijal Jurica Murai i Murai Grand Prix.[5]

Josip Klima rodio se u Varaždinu 1927., gdje je kao violinist završio glazbenu školu. Studij upisuje u Zagrebu, a diplomirao je u Parizu 1953. Od 1950. je bio koncertni majstor. Nastupao je po Europi, Americi i Africi kao virtuoz izuzetnih sposobnosti. Svojim izuzetnim nastupima obilježio je i Varaždinske barokne večeri. U Zagrebu je osnovao Salonski orkestar Akademije te gudački kvartet „Klima“. Dobitnik je nagrada: »Vladimir Nazor«, »Milka Trnina« i mnogih drugih. [6]

Ostali Varaždinci koji su obilježili Varaždinske barokne večeri su: Srebrenka – Sena Jurinac, Višnja Mažuran, Rudolf Klepač, Franjo Petrušanec, Nevenka Petković – Sobjeslavski, Vlatka Oršanić, Lidija Horvat – Dunjko, Jože Haluza, Vladimir Ščedrov, Igor Ščedrov, Augustin

[5] Isto, str. 55. – 59.
[6] Isto, str. 62.

Detić, Đurđica Hison – Martinjak, Inge Heinl – Stančić, Nina Ladika – Čangalović te Miljenko Grđan.[7]

3.4. Poznata imena na Varaždinskim baroknim večerama

Lovro Pl. Matačić rodio se 1899. na Sušaku. Kao dječak iznimnoga glasa, već s devet godina postao je članom zbora Bečkih dječaka. U Beču je studirao klavir, orgulje, dirigiranje i kompoziciju. Kao dirigent djelovao je na području cijele bivše Jugoslavije. Pedesetih godina živio je i radio u Njemačkoj, u Berlinu i Frankfurtu. U bogatoj karijeri nastupao je u Salzburgu, Veneciji, Rimu, Londonu, Pragu i mnogim drugim velikim gradovima. Dirigent iznimnog ugleda nastupao je u Scali, Rimskoj operi, Pariškoj operi te mnogim drugim europskim pozornicama, svjetsku slavu stekao je kao tumač Brucknerove glazbe za koju je primio najviša priznanja. Bio je jedan od istaknutijih dirigenata na Varaždinskim baroknim večerama gdje je 1975. postavio Gluckovog „Orfeja“, izvedbu koja je ostala na samom vrhu Varaždinskih baroknih večeri. Preminuo je 1985. u Zagrebu.

Milan Horvat, hrvatski dirigent, glazbenik, pijanist i pedagog, rodio se 1919. u Pakracu. Stvaralački je bio prisutan kako i u domovini tako i u svijetu, kao počasni šef – dirigent Zagrebačke filharmonije, kao šef – dirigent Irskog radija te Austrijskog radija u Beču te kao pedagog na Visokoj glazbenoj u Grazu i Salzburgu. Interesirao se za sve stilove glazbe (simfonijske, operne i oratorijske). Od početka svoje karijere bio je vezan uz Varaždinske barokne večeri, gdje je preciznim pristupom, podjednako pedagoškim i kreativnim, ostvarivao veliki uspjeh koji su kritičari primali s poštovanjem. [8]

Dunja Vejzović rodila se u Zagrebu 1943. Živjela i djelovala je u Njemačkoj, gdje je stekla svjetsku slavu kao Kundry u „Parsifalu“. Također je ostala zapažena u Bečkoj državnoj operi, Pariškoj operi i milanskoj Scali. God. 1988. prvi put je nastupala na Varaždinskim baroknim večerima kao sopranistica. [9]

Akademik, skladatelj i orguljaš Anđelko Klobučar bio je jedan od najznačajnijih hrvatskih skladatelja današnjice, rodio se 1931. u Zagrebu. Školovao se u Salzburgu i Parizu. Nastupao je uspješno kako u domovini tako i u inozemstvu. Autor je mnogih orkestralnih, komornih i

[7] Isto, str. 63. – 70.
[8] Isto, str. 71. – 73.
[9] Isto, str. 75.

orguljskih djela duhovne, filmske i scenske glazbe. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja, od koje je jedna i »Ivan Lukačić«. Na Varaždinskim baroknim večerama nastupao je redovito od 1971., a preminuo je 2016.[10]

Još neka od istaknutijih imena koja su pridonijela Varaždinskim baroknim večerima su: Marijana Radev, Vladimir Ruždjak, Tomislav Neralić, Giorgio Surian, Branka Beretovac, Nada Ruždjak, Stjepan Radić, Pavica Gvozdić, Tonko Ninić, Vladimir Krpan, Pavle Dešpalj, Valter Dešpalj, Ranko Filjak, Željko Marasović i Marijan Jerbić.[11]

3.5. Prinosi hrvatskih ansambla

Sedam najznačajnijih hrvatskih ansambla koji su pridonijeli Varaždinskim baroknim večerama su: Varaždinski komorni orkestar, Varaždinski barokni ansambl, Zagrebački solisti, Zagrebačka filharmonija, Akademski zbor »Ivan Goran Kovačić«, Simfonijski orkestar HRT-a i Zbor Hrvatske radio-televizije.

Varaždinski komorni orkestar najjaču tradiciju orkestralnog muziciranja imao je pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća, a nastavlja je i danas. Tek se u samostalnoj Hrvatskoj osnovao orkestar u Varaždinu, bez kojega je grad prije toga bio tridesetak godina. »Garestin«, varaždinska privatna tvrtka, organizirala je prvi koncert komornog sastava, a naziv mu je jedno vrijeme bio »Mundus Garestiniensis«. God. 1995. službeno je osnovan Varaždinski komorni orkestar.

Uz Komorni orkestar, važan varaždinski sastav je i Varaždinski barokni ansambl. Članovi sastava koji su započeli svoj rad u ansamblu »Garestin« usmjerili su svoj interes prema baroknoj glazbi te utemeljili barokni ansambl, ali su s vremenom proširili repertoar na ranu klasiku.

Zagrebački solisti česti su gosti Varaždinskih baroknih večera. Imaju ugled jednog od najkvalitetnijih ansambla u svijetu, stoga nije ni čudno što nastupaju na jedinom festivalu barokne glazbe u Hrvatskoj, na Varaždinskim baroknim večerama, a dobitnici su mnogih glazbenih nagrada.

[10] Isto, str. 83.
[11] Isto, str. 74. – 84.

Barokne večeri ne mogu se zamisliti bez izvedbe djela Johanna Sebastiana Bacha, stoga je za to najprikladnija Zagrebačka filharmonija. Njihova duga tradicija izvedbi seže još iz 1871., a najprestižniji su simfonijski orkestar u Hrvatskoj. Najznačajnije nastupe u Varaždinu su imali na 20. i 24. Baroknim večerima.

Akademski zbor »Ivan Goran Kovačić« također je mnogo puta sudjelovao na baroknim večerima, a njihova najupečatljivija izvedba je bila Handelove »Mesije« na jubilarnim 25. baroknim večerima.

Među prvima po broju izvedenih koncerata na Varaždinskim baroknim večerima je i Simfonijski orkestar HRT-a. Najviše se istaknuo koncertom skladbi Leopolda Ebnera, kao i ostalih skladatelja iz njegovog doba.

Sa Simfonijskim orkestrom HRT-a bio je usklađen i Zbor Hrvatske radio-televizije koji je postupno izrastao u grupaciju od šezdesetak članova. Zbor nastupa na važnim glazbenim manifestacijama, a na Varaždinskim baroknim večerima se istaknuo zajedno sa Simfonijskim orkestrom HRT-a, izvedbom skladbi Leopolda Ebnera.[12]

3.6. Inozemni ansambli

Vrijedni za spomenuti su i inozemni ansambli koji su se istaknuli na Varaždinskim baroknim večerima, a to su: Munchenski Bach orkestar i zbor gdje su se istaknuli nastupom 1978. godine izvedbom „Misa u h – molu“ Johanna Sebastiana Bacha, Moteverdi zbor i Komorni orkestar „Camerata Accademica“ oduševili su varaždinsku publiku 1986. godine na Varaždinskim baroknim večerima izvedbama Monteverdijevih djela, Vokalno - instrumentalni ansambl „Il seminario musicale“, Ansambl „Le parlement de musique“, Vokalno – instrumentalni ansambl „Les Arts florissants“, Vokalni sastav „Sagittarius“, Slovenski komorni zbor i orkestar.[13]

[12] Isto, str. 91. – 98.
[13] Isto, str. 99. – 105.

4. AUTORI

Najizvođeniji autor na Varaždinskim baroknim večerima je Johann Sebastian Bach, zatim abecednim redom prezimena nabrojat ću i ostale zastupljenije autore čije se skladbe izvode na Varaždinskim baroknim večerima: Bajamonti, Julije; Bassani, Giovanni Battista; Bouzignac, Guillaume; Buxtehude, Dietrich; Byrd, William; Caldara, Antonio; Cecchini, Tomaso; Corelli, Arcangelo; Couperin, François; Croft, William; Daquin, Louis – Claude; Durante, Francesco; Ebner, Leopold Ignacije; Esterhazy, Paul; Farnaby, Giles; Frescobaldi, Girolamo; Frobberger, Johann Jakob; Gallus, Jacobus; Gibbons, Orlando; Grandi, Alessandro; Händel, Georg Friedrich; Haydn, Joseph; Isaija, Srbin; Ivančić, Amando; Jelić, Vinko; Johnson, Robert; Kerll, Johann Kaspar; Knupfer, Sebastian; Lambert, Michael; Lukačić, Marko Ivan; Lully, Jean – Baptiste; Monteverdi, Claudio; Mozart, Wolfgang Amadeus; Muffat, Georg; Nebra, Manuel Blasco; Pachelbel, Johanna; Pergolesi, Giovanni Battista; Purcell, Henry; Rameau, Jean Philippe; Resti, Toma; Scarlatti, Alessandro; Scarlatti, Domenico; Schutz, Heinrich; Sorkočević, Luka; Telemann, Georg Philipp; Torelli, Giuseppe; Vanhal, Jan Krtitel; Vivaldi, Antonio; Werner, Gregor Joseph i Zipoli, Domenico.[14]

[14] Isto, str. 109. – 129.

5. POVIJESNE ZNAMENITOSTI KONCERTNIH PROSTORA

5.1. Crkva sv. Nikole

Najstarija župna crkva u Varaždinu upravo je crkva sv. Nikole. Isprva je bila izgrađena u romaničko – gotskom stilu, međutim, sredinom 18. stoljeća varoška općina dala je porušiti staru te je izgrađena nova crkva u baroknom stilu. U crkvi se nalaze i orgulje s 1229 svirala i dvadeset registara, a izradio ih je Josef Brandl i smatraju se njegovim najboljim djelom. Također od izuzetne je vrijednosti i glavni oltar. Uz katedralu u crkvi sv. Nikole izvodi se najviše skladbi tijekom baroknih večeri. [15]

[15] http://www.zupa-sv-nikole-varazdin.hr/?page_id=57 (20. kolovoza 2018.)

Slika 1. Crkva sv. Nikole u Varaždinu

Izvor:http://www.kulturni-turizam.com/slike/%C5%BDupna%20crkva%20Sv.%20Nikole%20vara%C5%BEdin.jpeg (20. kolovoza 2018.)

5.2. Crkva sv. Florijana

Varaždin je u prošlosti bio uništen mnogo puta od požara, stoga je bila izgrađena crkva posvećena sv. Florijanu koji je zaštitnik od požara. God. 1777. dobiva izgled u stilu baroka. Crkvu je obnovio Adam Ivan Poch, a svojim pročeljem i razvedenim pilastrima te vijencima je jedno od značajnijih djela baroknih crkava u Hrvatskoj. [16]

5.3. Franjevačka crkva i samostan

Franjevci su u 13. stoljeću u Varaždinu dobili u posjed crkvu sv. Ivana, a nakon nekog vremena su izgradili i samostan koji su s vremenom proširivali. U 16. stoljeću izbio je požar te su franjevci ostali bez samostana i crkve, međutim, oni su i dalje ostali u Varaždinu. God. 1634. bio je izgrađen novi i veći samostan, a 1665. dobio je današnji izgled. U 18. i početkom 19. stoljeća to je bilo i filozofsko učilište, a vodili su i gradsku pučku školu. God. 1925. javila se i privatna gimnazija, a nakon toga je dobila i pravo javnosti, međutim, prestala je s radom 1945.[17]

5.4. Gradska vijećnica

Sjedište Varaždina nalazi se u gradskoj vijećnici na trgu kralja Tomislava. Vijećnica je svoj današnji izgled dobila u 18. stoljeću, a iznad balkona je i grb grada Varaždina. U vijećnici se nalazi i zbirka Miljenka Stančića.[18]

[16] https://triprabbits.com/hr/crkva-sv-florijana-varazdin-hrvatska-znamenitosti-atrakcije/ (20. kolovoza 2018.)
[17] http://www.ofm.hr/lokacija/varazdin-samostan-sv-ivana-krstitelja/ (20. kolovoza 2018.)
[18] http://www.tourism-varazdin.hr/povijesna-jezgra/ (20. kolovoza 2018.)

Slika 2. Gradska vijećnica u Varaždinu

Izvor:

http://varazdin.hr/upload/rotator_element/thumb/vijecnica_56a1db20a0db1_395x235c.jpg

(20. kolovoza 2018.)

5.5. HNK Varaždin

Bečki arhitekt, najpoznatiji graditelj kazališta srednje Europe, Hermann Helmer izradio je i projekte za varaždinski HNK. God. 1873., kada je izgrađeno kazalište, održala se i prva predstava. U zgradi se danas nalazi i Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ jer zgrada je bila i projektirana da se u njoj ne nalazi samo kazališna dvorana već koncertna dvorana, kavana i nekoliko stanova. Uz manje izmjene, zgrada je ostala kakva je bila i na početku.[19]

5.6. Isusovačka crkva i samostan

Jedna od najvažnijih ranobaroknih sakralnih građevina u Hrvatskoj je i današnja varaždinska katedrala izgrađena u 17. stoljeću. Nekoć je to bila isusovačka, a danas je katedralna crkva. Idejni tvorac crkve bio je isusovac Juraj Matota. U katedrali postoji i nekoliko grobnica, gdje je pred glavnim oltarom isusovačka grobnica, a ostali oltari imaju svoje, u koje se od 19. stoljeća nitko ne pokapa. Zahvaljujući crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije te još desetak crkava i kapelica koje ima, grad Varaždin dobio je i naziv „Malog Rima“.[20]

[19] https://www.hnkvz.hr/o-kazalistu/ (20. kolovoza 2018.)

[20] http://www.biskupija-varazdinska.hr/biskupija/katedrala/varazdinska-katedrala-uznesenja-blazene-djevice-marije-na-nebo/3873 (20. kolovoza 2018.)

5.7. Stari grad Varaždin

Najznačajnija povijesna građevina Varaždina je Stari grad, feudalna utvrda koja je bila središte plemićkog posjeda građena od 14. do 19. stoljeća.[21] Njezin najstariji dio je središnja kula. Vlasništvom grada Varaždina postala je 1925., a do tada je bila u vlasništvu grofova Celjskih, Ivana Ungnada, Jurja Bradenburga te hrvatskog bana Tome Erdödyja. Također 1925. otvoren je i muzej. Kao dio obrambenog sustava, kula s lančanim mostom pod nazivom „Kula stražarnica“ izgrađena je u 16. stoljeću.[22]

Slika 3. Stari grad Varaždin

Izvor: http://www.kulturni-turizam.com/hrv/sadrzaj/varazdin/1130/opsirnije/ (20. kolovoza 2018.)

[21] http://www.tourism-varazdin.hr/stari-grad/ (20. kolovoza 2018.)
[22] http://www.zhrmku.org.mk/hrvatska-kulturna-bastina/stari-gradovi-ka%C5%A1teli/sjeverna-hrvatska/stari-grad-varazdin (20. kolovoza 2018.)

5.8. Uršulinska crkva i samostan

Uršulinska crkva Isusova Rođenja bila je izgrađena u 18. stoljeću, ali bila je to malena drvena crkvica koju je dao preurediti i proširiti kanonik Juraj Šubarić. Izgrađena je u baroknom stilu, s bačvastim svodom. Crkva ima i najljepši zvonik u gradu.[23]

5.9. Palača Erdödy

Palaču, čiji ulaz krasi kameni portal u rokoko stilu, izvan gradskih zidina, podignula je grofovska obitelj Erdödy u 18. stoljeću. Danas se u njoj nazali varaždinska Glazbena škola.[24]

5.10. Palača Patačić

Sagrađena u 18. stoljeću, najvrjednija je palača u rokoko stilu u Varaždinu, a bila je dom obitelji Patačić. Tijekom obnove devedesetih godina u palači su pronađene mnoge slike koje su služile obitelji kao dekoracija, a prikazuju život u 18. stoljeću. Palaču krasi i lijepi erker, a nad kamenim portalom nalazi se znak protureformacije, to jest „Božje oko“, te na drugom dijelu palače i cimer „kornjače“ koji je u prošlosti označavao trgovinu mješovite robe.[25]

[23] http://www.ursulinke.hr/index2.php?pIDm1=11&pIDm2=28&pIDm3=70 (20. kolovoza 2018.)
[24] http://www.tourism-varazdin.hr/povijesna-jezgra/ (20. kolovoza 2018.)
[25] http://www.tourism-varazdin.hr/povijesna-jezgra/ (20. kolovoza 2018.)

6. DOBITNICI NAGRADE »IVAN LUKAČIĆ«

Nagradu »Ivan Lukačić« ustanovili su 1985., a i do 1991. dodjeljivali Varaždinske barokne večeri i zagrebački magazin »Start«, međutim, od tada je to samostalna nagrada festivala Varaždinskih baroknih večeri. Nagrada se dodjeljuje pojedincima, a i ansamblima za kvalitetne, posebne te izuzetne umjetničke dosege ostvarene na koncertima festivala, ali i za muzikološki te glazbeno-kritičarski rad o Varaždinskim baroknim večerima.

Neki od dobitnika nagrada su: Jurica Murai, dr. Lovro Županović, Dunja Vejzović, Ruža Pospiš Baldani, Zbor i orkestar Muzičke škole Varaždin, Milan Horvat, Đorđe Šaula, Anđelko Klobučar, ansambl „Les Arts Florissants“, Ankica Opolski, Marijan Zuber, Nada Puttar – Gold, Slovenski komorni zbor, Varaždinski komorni orkestar, ansambl „Le tendre amour“, ansambl „De Caelis“, Katarina Livljanić, Zagrebački solisti i mnogi drugi.

7. PROGRAM ZA 2018.

God. 2018. bit će 48. godina Varaždinskih baroknih večeri, a zemlja partner je Japan. Dakle, 48. Varaždinske barokne večeri održat će se od 21. rujna do 3. listopada 2018. u Varaždinu. Većina koncerata nije besplatna, ali također ima i besplatnih koncerata kako bi svi oni koji nisu u mogućnosti, a željeli bi doživjeti čari barokne glazbe, mogli prisustvovati te barem dijelom to doživjeti.[26]

Veleposlanik Japana istaknuo je kako će festival ove godine također biti i u znaku diplomatskih odnosa Hrvatske i Japana. Ravnatelj Varaždinski baroknih večeri Davor Bobić predstavio je program koji će donijeti gostovanje vrhunskih glazbenika, a i spajanje kulture i načina izvođenja barokne glazbe na japanski način. Također će nastupiti i glazbenici iz Italije, Njemačke, Austrije i Izraela.[27]

Svečano otvaranje Varaždinskih baroknih večeri održat će se 21. rujna, gdje će nastupiti u varaždinskoj katedrali solisti Orchestra clasicca, Vokalni ansambl „La fonteverde“, Hrvatski barokni ansambl te Zbor „Chorus Angelicus“ pod vodstvom Heidemija Suzukija, a izvodit će skladbe Vivaldija i Telemanna. [28]

Potom, 22. rujna u dvorcu Trakošćan nastupit će Hidemi Suzuki i članovi Orchestra Libera classica, a također taj dan u uršulinskoj crkvi barokne skladbe izvodit će vokalni ansambl „La fonteverde“ te Solisti Orchestra libera classica. U nedjelju, 23. rujna, varaždinski komorni orkestar nastupit će u crkvi sv. Nikole, dok će u ponedjeljak, 24. rujna u franjevačkoj crkvi nastupati projekt Lazarus, Hrvatska glazbena baština, Hidemi Suzuki i Solisti Orchestra libera classica. U utorak, 25. rujna, će u crkvi sv. Nikole izvesti djela barokne glazbe Setsuko Sugita na baroknoj violini te Hrvatski barokni ansambl i Laura Vadjon. U srijedu, 26. rujna, u crkvi sv. Nikole nastupat će Chiyomi Yamada, Walter van Hauwe, Toyohiko Satoh. U četvrtak, 27. rujna, u uršulinskoj crkvi barokna glazbena djela izvodit će Mayumi Hirasaki te Vittorio Ghielmi, a u crkvi sv. Florijana Nonet Donum. Dana 28. rujna, u petak, Ansambl Naya pod vodstvom Yaniv D'or nastupat će u crkvi sv. Nikole. U dvorcu Trakošćan će u subotu, 29. rujna, nastupiti Shizuko Noiri dok će u katedrali nastupati hrvatski barokni ansambl, Zbor

[26] https://vbv.hr/ (20. kolovoza 2018.)
[27] http://www.varazdinske-vijesti.hr/kultura-i-scena/varazdinske-barokne-veceri-povezuju-hrvatsku-i-japan-25332/ (20. kolovoza 2018.)
[28] http://www.tourism-varazdin.hr/portfolio/varazdinske-barokne-veceri/ (20. kolovoza 2018.)

Chorus Angelicus te ansambl Koinonia. U nedjelju, 30. rujna, održat će se četiri koncerta, jedan u galeriji Sermage, gdje će koncert povodom deset godina djelovanja imati Camerata Garestin, zatim u velikoj dvorani Županijske palače će nastupiti Masato Suzuki, u Varaždinskim Toplicama u crkvi sv. Martina Krešimir Lazar te Krešimir Has, a četvrti koncert će se održati u crkvi sv. Nikole, gdje će nastupati Dani Bošnjak te Zagrebački solisti pod vodstvom Sretena Krstića. U ponedjeljak, 1. listopada, koncert će biti u crkvi sv. Florijana, a nastupat će Kimiko Nakawaza, Goran Končar, Ljerka Končar te Pavao Mašić. U utorak, 2. listopada, koncert će izvesti Bach Collegium pod vodstvom Masato Suzukija. U srijedu, 3. listopada, održat će se svečana dodjela festivalskih nagrada, a nakon toga festival će završiti u katedrali tradicionalnim koncertom nagrađivanih učenika Glazbene škole u Varaždinu, uz varaždinski komorni orkestar.

Koncerti izvan Varaždina za vrijeme trajanja festivala održavat će se i u: Knegincu u crkvi sv. Magdalene, u Belecu u crkvi sv. Marije Snježne, u Ludbregu u dvorcu Batthyany, Novom Marofu u crkvi BDM u Remetincu, u sv. Jurju na Bregu u crkvi sv. Jurja na Bregu, u Križevcima u Konkatedrali sv. Križa, u Krapini u Festivalskoj dvorani, u Mihovljanu u crkvi sv. Mihaela Arkanđela, u Loboru u crkvi Majke Božje Gorske, u Vinici u crkvi sv. Marka Evanđelista te u Prelogu u crkvi sv. Jakoba.

Od popratnih programa održat će se u Starome Gradu 23. Međunarodna izložba cvijeća, 20. rujna, uz florista Akihiro Nozakija. Na bedemima Staroga Grada u petak će se izvesti svečani vatromet s temom Japana. Na Korzu će 21. i 22. rujna nastupiti bubnjari Kiyo Kito Taiko, dok će se na Starome Gradu i ostalih nekoliko lokacija nuditi barokno pivo i barokno vino. Od 22. rujna do 2. listopada u galeriji Kerameikon održat će se izložba „Keramika inspirirana Japanom“ te radionice i izložba origamija. U istoj galeriji će se i 24. rujna održati večer Haiku poezije. U Gradskom muzeju Varaždin će od 27. rujna do 2. listopada biti izložba Hina lutaka. Dana 28. rujna u atriju Staroga Grada biti će svečani *gastro event* - Večer japansko – hrvatske kuhinje. Ciklus japanskih filmova moći se pogledati u kinu Gaj 28. i 29. rujna. Dana 1. listopada u HNK u Varaždinu održat će se večer Haiku poezije, a u utorak 2. listopada u atriju Županijske palače Poseban multimedijalan program.[29]

[29] https://vbv.hr/ (20. kolovoza 2018.)

Slika 4. Logo 48. Baroknih večeri

Izvor: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcShoPhQjdDQO3RwevBp_QmyokSu7oQvHSy0t2v0kqwJG5yj2sgZ (20. kolovoza 2018.)

8. KRITIČKI OSVRT NA PROVEDENO ISTRAŽIVANJE

Varaždinske barokne večeri festival je za sve ljubitelje klasične, a pogotovo barokne glazbe. Slažem se sa svim izjavama koje su pronađene u literaturi, koja nažalost i nije baš opsežna. S obzirom da je to jedini takav festival u Hrvatskoj i šire, smatram da bi mu se trebalo posvetiti malo više pažnje te ga se i reklamirati na malo višem nivou nego do sada jer, nažalost, mnogi ljudi još ili nisu čuli ili uopće nisu upućeni u to da takav jedan izniman festival barokne glazbe postoji u Hrvatskoj, u malom baroknom gradiću cvijeća i glazbe, Varaždinu.

Savjetovala bih svakome tko posjećuje Varaždin u to doba da ode na makar jedan koncert ili neki od popratnih sadržaja jer se nema što izgubiti, može se samo upotpuniti znanje i doživljaj barokne glazbe. Svake godine na festivalu nastupaju velika i poznata imena te vrste glazbe koja svojim izvedbama oduševljava publiku, stoga vrijedi nazočiti tom festivalu.

9. ZAKLJUČAK

Razvijen glazbeni život u Varaždinu započeo je s osnivanjem Glazbene škole, kao niz brojnih građanskih zborova i profesionalnih glazbenih sastava. Takva tradicija glazbene prakse nastavila se i u 20. stoljeću, a upravo na tom glazbenom nasljeđu su 1971. osnovane Varaždinske barokne večeri.

Festival je jedinstveni, a usmjeren je na i uokviren na razdoblje baroka. Ideja o festivalu započela je već 1968., na 140. obljetnici varaždinske Glazbene škole. Par godina kasnije, zahvaljujući maestru Vladimiru Kranjčeviću te nekolicini istaknutih djelatnika kulture u Varaždinu, a predvođeni glazbenim pedagogom i profesorom Marijanom Zuberom, održale su se 1971. prve Varaždinske barokne večeri.

Varaždinskim baroknim večerima uvelike su pridonijeli mnogi, kako hrvatski tako i inozemni umjetnici. Neki od istaknutijih hrvatskih umjetnika su Ruža Pospiš – Baldani, Nada Puttar – Gold, Jurica Murai, Lovro pl. Matačić, Milan Horvat, Dunja Vejzović te mnogi drugi.

Festival je tijekom godina profilirao i nacionalni i međunarodni imidž kvalitetnih izvedbi. Započinje svake jeseni, krajem rujna te traje do početka listopada. Uz glavne koncerte koji se održavaju u starim povijesnim jezgrama i koncertnim dvoranama grada Varaždina, festival svake godine nudi i popratni sadržaj i događaje. Na festivalu se izvođačima dodjeljuje i nagrada »Ivan Lukačić«, za izuzetne umjetničke dosege ostvarene na koncertima Varaždinskih baroknih večeri.

Unazad nekoliko godina festival svake godine ima i zemlju partnera. Na 48. Varaždinskim baroknim večerima svoje glazbeno umijeće i talent pokazat će Japan.

Varaždinske barokne večeri izuzetan su i kvalitetan festival barokne glazbe, a također i pokazivanja same kulture grada Varaždina, koji se isplati posjetiti.

10. LITERATURA

Knjiga:

Fišer, Ernest; Martinčević, Jagoda; Perić – Kempf, Željka; Slunjski, Željko; Weber, Zdenka; Županović, Lovro, *Varaždinske barokne večeri – 25 festivalskih godina*, Varaždin 1995.

Internetski izvori:

https://vbv.hr/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.tourism-varazdin.hr/portfolio/varazdinske-barokne-veceri/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.varazdinske-vijesti.hr/kultura-i-scena/varazdinske-barokne-veceri-povezuju-hrvatsku-i-japan-25332/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.zupa-sv-nikole-varazdin.hr/?page_id=57 (20. kolovoza 2018.)

https://triprabbits.com/hr/crkva-sv-florijana-varazdin-hrvatska-znamenitosti-atrakcije/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.ofm.hr/lokacija/varazdin-samostan-sv-ivana-krstitelja/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.tourism-varazdin.hr/povijesna-jezgra/ (20. kolovoza 2018.)

https://www.hnkvz.hr/o-kazalistu/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.biskupija-varazdinska.hr/biskupija/katedrala/varazdinska-katedrala-uznesenja-blazene-djevice-marije-na-nebo/3873 (20. kolovoza 2018.)

http://www.zhrmku.org.mk/hrvatska-kulturna-bastina/stari-gradovi-ka%C5%A1teli/sjeverna-hrvatska/stari-grad-varazdin (20. kolovoza 2018.)

http://www.tourism-varazdin.hr/stari-grad/ (20. kolovoza 2018.)

http://www.ursulinke.hr/index2.php?pIDm1=11&pIDm2=28&pIDm3=70 (20. kolovoza 2018.)

Video i audio materijal:

Varaždinske barokne večeri, *Varaždinske barokne večeri 1971.-2005.*, Astrata Plus (21. kolovoza 2018.)

11. POPIS SLIKA

Slika 1. Crkva sv. Nikole u Varaždinu……. str. 12.

Slika 2. Gradska vijećnica u Varaždinu…… str. 14.

Slika 3. Stari grad Varaždin…….. str. 15.

Slika 4. Logo 48. Baroknih večeri……. str. 20.

12. SAŽETAK

Svoju baroknu raskoš Varaždin njeguje i s ponosom pokazuje osobito kroz Varaždinske barokne večeri. Već više od 40 godina, početkom jeseni, povijesne koncertne prostore Varaždina ispunjavaju zvuci barokne glazbe, gdje su najviše zastupljeni skladatelji Johann Sebastian Bach, George Friedrich Handl, Antonio Vivaldi, Henry Purcell te Domenico Scarlatti i ostali glazbeni majstori.

Tijekom proteklih desetljeća festival je ugostio niz uglednih solista, ansambala, opernih pjevača i pjevačica, zborova i ostalih izvođača barokne glazbe. Uz glazbeni program održava se i niz popratnih događanja koja obilježavaju i kulturološku misiju festivala. Svake godine festival ima i zemlju partnera, a 2018. je to Japan, čiji će izvođači ponuditi najbolje od barokne glazbe na japanski način.

Ključne riječi: Varaždin, Varaždinske barokne večeri, barokna glazba, povijesne koncertne dvorane, solisti, ansambli, operni pjevači, događaji, Japan

13. SUMMARY

Varaždin cherishes and proudly present its baroque splendour through the Varaždin Baroque Events. More than 40 years now, at the beginning of autumn the sounds of baroque music by Johann Sebastian Bach, George Friedrich Handl, Antonio Vivaldi, Henry Purcell, Domenico Scarletti and many other masters spread across Varaždin's historical concert halls.

Over the past decades, the festival has hosted a number of reputable baroque music soloists, ensembles, opera singers, choirs and others baroque music performers. The music programme is accompanied by a series of events, which complete the cultural mission of this festival. Each year, this festival has a partner country and this year this is Japan whose performers will present the best of baroque in a Japanese style.

Key words: Varaždin, Varaždin Baroqoue Events, baroqoue music, historical concert halls, solo players, ensembles, opera singers, events, Japan

Sažetak pregledao: Petar Babić, prof. engleskog jezika i književnosti i povijesti